

N:o 14.

Uppläst och godkänd hos Första Kammaren den 14 juni 1887.

— — — — Andra Kammaren den 14 — —

Riksdagens skrifvelse till Konungen, angående försäljning af en del af Tånga hed samt försäljningssummans användande till inköp af nytt skjutfält för göta artilleriregemente vid Remmene i Vestergötland.

(Statsutskottets utlåtande n:o 22).

Till Konungen.

Enligt hvad af ett vid Eders Kongl. Maj:ts den 22 april innevarande år till Riksdagen aflättna proposition (n:o 23) fogadt statsrådsprotokoll öfver landtförsvarsärenden inhemtas, hade generalfälttygmästaren och chefen för artilleriet i en den 24 april 1886 till Eders Kongl. Maj:t aflättna skrifvelse erinrat, att han under de senare åren i flera memorial fäst Eders Kongl. Maj:ts uppmärksamhet derpå, att Tånga hed blifvit alldeles oanvändbar såsom skjutfält för göta artilleriregemente, sedan regementet erhållit nya långskjutande kanoner, och att såsom följd deraf förslag blifvit väckta att antingen söka utvidga det till regementet upplättna område vid nämnda hed, eller ock anskaffa en ny skjutplats för regementet.

Förstnämnda förslag hade emellertid på grund af terrängförhållandena visat sig ej kunna leda till målet; ty äfven om stora summor nedlades på fältets utvidgning, skulle likväl den användbara delen af skottlinien, hvilken måste korsa vattendrag och vägar, ej erhålla till-

räcklig längd, utan att byggnaderna vid Vårgårda herrgård inlöstes, hvarförutom skottliniens förlängning komme att infalla på marker, som vore olämpliga för projektilers uppfångande. Då härtill komme, att skjutfältet ej kunde erhålla nöjaktig bredd, hade all tanke på Tångaheds bibehållande såsom skjutplats för göta artilleriregemente, äfven under förutsättning af dess utvidgande, måst uppgifvas, och det andra förslaget, eller anskaffande af ny skjutplats åt regementet, ansetts böra tagas i närmare öfvervägande. Af de undersökningar, som blifvit verkställda i ändamål att utfinna ett lämpligt skjutfält, beläget invid jernväg och ej för långt aflägsset vare sig från Göteborg eller Karlsborg, hvars positionsartilleri i en framtid borde använda samma skjutplats som göta artilleri, hade utrönts, att det enda fält, som för ifrågasatt ändamål vore fullt lämpligt både genom sitt läge och sin storlek samt markens beskaffenhet, utgjordes af ett område, som i sydlig rigtning sträcker sig från den söder om Remmene kyrka nära intill vestra stambanan mellan Herrljunga och Vårgårda befintliga sandåsen. Det ifrågasatta skjutfältet, hvars beskaffenhet äfven medgäfvade att flera batterier kunde samtidigt derstädes öfva exercis med anspända kanoner, hade, under förutsättning att hela det till en början ifrågasatta området skulle förvärfvas, en utsträckning från jernvägen till vägen vid den s. k. Källerbacken af 10,900 meter med en bredd af från 1,300 till 2,000 meter och ett ytinhåll af 3,789 tunnland 16,8 kappland. Då emellertid å nordliga delen deraf ett område, utgörande en areal af 330 tunnland 9,5 kappland, vid närmare undersökning visat sig kunna i följd af terrängens beskaffenhet undvaras, mötte intet hinder att förminska förstnämnda områdes yttinhåll till 3,459 tunnland 7,3 kappland, utan att den del af fältet, som vore användbar för artilleriets öfningar, derigenom underginge någon förminskning i längd eller bredd. Härförutom kunde ytterligare en förminskning åstadkommas genom uteslutande af ett område uti fältets sydligaste del, hvilket ej vore behöfligt förr än skjutning med positionsartilleriets pjäser kunde komma att ega rum; arealen skulle derigenom minskas med 1,050 tunnland och det återstående området således bestå af endast 2,409 tunnland 7,3 kappland med en längd från skottliniens nollpunkt af 7,300 meter och en bredd vexlande emellan 540 och 2,000 meter. Fältet blefve oaktadt de uppgifna förminskningarna ändå tillräckligt för fältartilleriet, äfven om skarpskjutning skulle företagas från det på 600 meters afstånd från skottliniens nollpunkt belägna exercisfältet. Chefen för artilleriet förutsatte emellertid, att icke ens sistnämnda område borde redan nu i sin helhet förvärfvas. Oaktadt den föreslagaa inskränkningen vore arealen betydlig,

och då mycken åkerjord förefunnes i den sydliga delen af det senast ifrågasatta skjutfältet, skulle ett temligen stort belopp erfordras för fältets förvärfvande. Den mark, som utöfver det exproprierade området behöfdes för skarpskjutningarnes utförande, skulle, enligt chefens för artilleriet åsigt, kunna genom särskilda aftal med respektive jordegare, på sätt förut vid andra skjutfält egt rum, blifva tillgänglig under loppet af några dagar årligen i och för måls uppställande och projektilers uppfångande.

Den del af det senast ifrågaställda fältet, som således nu borde exproprieras, bestode, enligt af vederbörligen förordnad landtmätare uppjordade kartor och beskrifningar, af

åker	25,5600 hektar
äng.....	3,3210 »
utmark	256,2700 »
impedimenta.....	4,7000 »

eller tillsammans 289,8510 hektar,

motsvarande 587,21 tunnland.

Kunde detta område förvärfvas, erhöles ej allenast passande plats för erforderliga byggnaders förläggning, utan äfven lämplig mark för utförande af regementets öfningar till fot och till häst samt dessutom tjenliga uppställningsplatser för utförande af skarpskjutning under olika förutsättningar.

Det sålunda föreslagna området hade en längd af 2,340 meter, hvaraf den fördelaktigaste skottlinien upptoge 1,650 meter, samt en bredd af 525 meter i norra och 1,340 meter i södra delen.

I sammanhang med frågan om förvärfvande af ett nytt skjutfält för göta artilleriregemente, användbart äfven för fot- och hästexercis under regementsexercisen, stode emellertid frågan om Tånga heds bi-behållande eller afyttrande för kronans räkning. Det nya fältet skulle i allo kunna ersätta Tånga hed och dessutom bereda tillfälle till öfningar i skarpskjutning, hvadan något skäl ej förefunnes att behålla Tånga hed, utan borde densamma, med undantag af det område, som begagnas såsom kompaniskjutbana för ett kompani af hvarterda utaf vestgöta och vestgötadals regementen, försäljas samt de å fältet befintliga, af artilleriet begagnade byggnader nedtagas och förflyttas till det 10 kilometer derifrån belägna Remmene.

Kostnaden för expropriation af det ifrågaställda skjutfältet och de deraf föranledda arbeten, deribland flyttning från Tånga hed till Remmene och uppsättning derstädes af omförmälda byggnader, hvilket sist-

nämnda arbete anses föranleda en utgift af 16,200 kronor, beräknas af chefen för artilleriet till 88,200 kronor. Kunde emellertid Tånga hed få försäljas och den beräknade försäljningssumman, enligt värdering uppgående till 6,200 kronor, användas till gäldande af kostnaden för förflyttning af ofvannämnda byggnader, minskades utgiftsbeloppet till 82,000 kronor. Chefen för artilleriet hemstälde alltså, att, jemte det Eders Kongl. Maj:t täcktes medgifva, att nytt skjutfält vid Remmene måtte för göta artilleriregemente inköpas och i sammanhang dermed de å Tånga hed nu befintliga byggnader till det nya skjutfältet få förflyttas, Eders Kongl. Maj:t ville till Riksdagen aflåta proposition rörande dels tillstånd att få afyttra Tånga hed med undantag af ofvannämnda till kompaniskjutbanor för vestgöta och vestgötadals regementen erforderliga områden och dels rättighet att få använda försäljningssumman till förflyttning af ofvannämnda byggnader från Tånga till Remmenefältet.

Arméförvaltningen å artilleri-, intendents- och civila departementen, hvars yttrande i ämnet inforrats, hade i sitt med anledning deraf afgifna utlåtande ansett angelägenheten deraf, att åt göta artilleriregemente bereddades ett nytt tidsenligt skjutfält, vara till fullo ådagalagd; och som den vid Remmene angifna platsen äfven syntes arméförvaltningen vara för ändamålet lämplig, tillstyrkte arméförvaltningen bifall till hvad chefen för artilleriet föreslagit.

Af ofvan åberopade statsrådsprotokoll inhemtas, att, enligt hvad arméförvaltningen tillkännagifvit, artilleriets reservationer och allmänna besparingarne under 4:de hufvudtiteln lemna tillgång till betäckande af de utgifter, som utöfver försäljningssumman för Tånga hed erfordrades till inköp af Remmenefältet och deraf föranledda arbeten; och har Eders Kongl. Maj:t i ofvan ofvannämnda proposition nu föreslagit Riksdagen att — under förutsättning att rättighet att, för måls uppställande och projektilers uppfångande under den tid hvarje år, då öfning i skarpskjutning å det till inköp föreslagna fältet vid Remmene försigginge, disponera öfver erforderliga delar af de till fältet angränsande jordområden, kunde på vilkor, som Eders Kongl. Maj:t funne antagliga, åt kronan förvärfvas, och att Eders Kongl. Maj:t till följd deraf beslöte, att fältet skulle till skjutfält för göta artilleriregemente inköpas — medgifva, att Tånga hed måtte till den del, som för två derstädes befintliga kompaniskjutbanor för vestgöta och vestgötadals regementen ej toges i anspråk, få i den ordning, Eders Kongl. Maj:t funne lämplig, försäljas och köpeskillingen användas till bestridande af kostnaderna för förflyttning från Tånga till Remmene skjutfält af de å förstnämnda skjutfält uppförda byggnader, som af artilleriet begagnats.

Det har emellertid förefallit Riksdagen, som om Tånga hed lämpligen borde helt och hållet, och således äfven till den del deraf, som för närvarande tages i anspråk till kompaniskjutbanor för vestgöta och vestgötadals regementen, i ett sammanhang försäljas. Riksdagen föreställer sig nemligen, att ifrågavarande jordområde skulle, derest äfven berörde del samtidigt afyttrades, betinga jemförelsevis högre försäljningspris, än om samma del för oförmälda ändamål från försäljningen undantoges; och å andra sidan torde det antagligen ej vara med svårighet förenadt att anordna skjutbanor för nämnda regementen å det till inköp ifrågasatta, på endast 10 kilometers afstånd från Tånga hed belägna nya skjutfältet, utan att hinder derigenom skulle läggas för sistnämnda fälts begagnande för göta artilleris ändamål, helst kompaniskjutöfningarne torde kunna företagas å tider, då fältet icke tages i anspråk för artilleriets räkning.

Riksdagen, som i öfrigt icke haft något att erinra vid Eders Kongl. Maj:ts berörda proposition, har alltså bifallit Eders Kongl. Maj:ts föresvarande framställning.

Med undersåtlig vörndnad:

Stockholm den 14 juni 1887.
